

Tämä on päätöksen verkkoversio, jossa on otettu huomioon henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojusta siten, että päätöksestä on poistettu valittajina olevien yksityishenkilöiden nimet.



**Ympäristöministeriö**  
Miljöministeriet  
Ministry of the Environment

## **PÄÄTÖS**

Annettu julkipanon jälkeen  
31.01.2017

DNr:o

YM7/5222/2015

**ASIA Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan vahvistaminen**

### **VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS**

Kainuun liiton maakuntavaltuuston päätös 30.11.2015 Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan hyväksymisestä.

Maakuntakaava on saatettu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 31 §:n mukaisesti ympäristöministeriön vahvistettavaksi 18.12.2015. Maakuntakaavan vahvistamiseen sovelletaan sen hyväksymishetkellä voimassa ollutta lainsäädäntöä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 1.2.2016 voimaan tulleella muutoksella (28/2016) poistettiin maakuntakaavojen vahvistusmenettely ympäristöministeriössä. Muutokseen sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaan ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyihin maakuntakaavoihin ja kuntien yhteisiin yleiskaavoihin sovelletaan tämän lain voiman tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista vahvistus- ja muutoksenhakumenettelyä vain jos kaava on 200 §:n mukaisesti saatettu yleisesti tiedoksi ennen tämän lain voimaantuloa.

### **KAAVAN SISÄLTÖ**

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava käsittää vähintään seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet sekä niiden kytkeytymisen sähköverkkoon.

### **LAUSUNNOT**

Sisäministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

**Valtiovarainministeriö** on ilmoittanut, ettei heillä ole huomautettavaa kaavasta.

### **Sisäministeriö**

Sisäministeriö toteaa vaihemaakuntakaavalausunnoissaan kiinnittäneensä huomiota tuulivoimailoiden aiheuttamiin onnettomuusvaaroihin, jotka tulisi ottaa vaihemaakuntakaavoissa kattavammin huomioon, koska esim. talvella tuulivoimalan lavoista saattaa irrota jäätä, joka voi ai-

heuttaa ihmisille vahinkoja. Toinen, joskin ehkä pienen todennäköisyyden riski, on tuulivoimalan jarrumekanismen rikkoutuminen, jolloin vaarana on jopa lapojen rikkoutuminen ja lapojen osien lentäminen satojen metrien päähän. Sisäministeriön näkemyksen mukaan ihmiset eivät tiedosta riittävästi näitä tuulivoimaan liittyviä riskejä.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa on otettu huomioon etäisyydet asutukseen siten, että asutukseen ja loma-asutukseen nähden sovelletaan vähintään 1 000 metrin suojavyöhykettä. Joidenkin tuulivoimaloiden halki on todettu kulkevan esim. virkistysreittejä ja moottorikelkka-reittejä.

Eryteisesti talvella voimalan lavoista mahdollisesti irtoava jää aiheuttaa onnettomuusvaaroja moottorikelkkailijoille. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tämä tulisi ottaa paremmin huomioon tuulivoimamaakuntakaavassa ja mahdollisesti harkita riskien tiedottamista ihmisille ja vaara-alueiden merkitsemistä tuulivoimaloiden läheisyydessä.

### **Puolustusministeriö**

Puolustusministeriö toteaa puolustusvoimien osallistuneen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan valmistelun eri vaiheisiin ja että, puolustusvoimien asiasta antamat lausunnot on otettu riittäväällä tavalla huomioon nyt lausuttavana olevassa kaavassa. Puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta.

### **Opetus- ja kulttuuriministeriö**

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei näe estettä maakuntakaavan vahvistamiselle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on puolestaan pyytänyt asiassa lausunnon Museovirastolta, joka esittää lausuntonaan seuraavaa:

Tuulivoimamaakuntakaavassa selvitetään yleiset edellytykset tuulivoimaloiden alueiden sijoittumiselle maakunnassa sekä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet ja niiden kytkeytyminen sähköverkkoon. Kaavan tavoitevuosi on 2030.

Museovirasto on jo 2013–2015 lausunut kaavahankkeen lähtökohdista ja tavoitteista, luonnoksesta ja ehdotuksesta. Museovirasto on kiinnittänyt huomiota tuulivoimala-alueiden sijoittumiseen suhteessa valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

Hyrnsalmen Lumivaaran tuulivoimala-alue sijoittuu 5,6 kilometrin päähän Kaunislehdon talomuseosta, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Hyrnsalmen kirkon RKY-alueelle etäisyys on 9 kilometriä. Lumivaaran aluevarauksen maisemallinen vaikutus näihin kahteen on lievästi haitallinen.

Sen sijaan Hyrnsalmen Kivivaara-Peuravaara tuulivoimala-alue aiheuttaa merkittävän haitallisen vaikutuksen Hyrnsalmen kirkolle ja Pyykkölänvaaran vaara-asutukselle. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja voimaloiden sijoittelussa tulee pyrkiä minimoimaan haitat kulttuuriympäristölle.

Paltamon Teerivaaran tuulivoimala-alueen vaikutusta Vaalan Manamansalon valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ei ole tuotu esiin kaavan vaikutusten arvioinnissa. Voimala-alueen YVA-menettelyssä laaditut näkyvyysanalyysit ja kuvasovitteet olisi tullut esittää myös maakuntakaava-aineistossa.

Sotkamon Tuomaanmäen ja Ruoholamminlehdon tuulivoimala-alueilla saattaa olla haitallinen vaikutus Valtimon Rasimäen RKY-alueelle, joka sijaitsee noin 9 kilometrin päässä. Tämä tulee ottaa huomioon ja selvittää alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Museoviraston lausunnoissa esittämät näkökohdat on otettu Kainuun maakuntavaltuuston 30.11.2015 hyväksymässä maakuntakaavassa siinä määrin huomioon, ettei Museovirasto edellä todetusta huolimatta näe estettä maakuntakaavan vahvistamiselle.

## **Maa- ja metsätalousministeriö**

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan kaavan vahvistamiselle ei ole estettä. Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota seuraaviin seikkoihin:

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että tuulivoimaloiden kaavoituksessa tarkasteltaisiin sijoitusvaihtoehtoja ja pyrittäisiin arvioimaan alueita myös tarkoituksenmukaisuuden eli energian tuottamisen ja sen taloudellisen hyödyntämisen kannalta. Kohteet on merkitty sijoitettavaksi usein kauas tieverkosta ja myös nykyisistä voimalinjoista. Kaavaselostuksessa tulisi esittää, millaisia kustannuksia yhteyksien rakentaminen oleviin verkostoihin ja kantaverkkoon aiheuttaa ja millaisia pysyviä vaikutuksia voimaloiden huoltoteiden rakentaminen ja huolto aiheuttaa alueille. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kaavan vaikutusarvioinnit näiltä osin, eli mm. rakentamisen taloudellisten suorien ja välillisten vaikutusten arviointi, ovat puutteelliset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa tarkastelussa olevat alueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kohdistuvat nyt metsätalouksikäytössä oleville alueille, mutta kaavan vaikutuksia ei ole arvioitu metsätaloudelle tai laajemmin metsän monikäyttöön. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa luonnonvaroihin. Maa- ja metsätalousministeriö pitää kaavan vaikutusten arviointia myös näiltä osin puutteellisena.

Kaavoituksessa tulee huolehtia, ettei sillä aiheuteta päällekkäistä säätelyä. Tästä syystä yleisiä suunnittelumääräyksiä tulee tarkistaa päällekkäisen säätelyn välttämiseksi seuraavien seikkojen osalta: Kaavalla ei pidä asettaa ehdotonta määräystä tuulivoimaloiden sijoittamisesta tärkeiden pohjavesialueiden, harjajensuojeluohjelman alueiden, maakunnan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Inventoinneista ei muodostu lakisäätöistä rajoitetta eikä rakentamista estäviä ei-alueita. Kaavoituksen tavoitteena on nimenomaan sovittaa yhteen rakentamisen eri toimintoja. Kaavamääräyksellä ei pitäisi myöskään määrätä velvoitetta pyytää lausuntoa tietyiltä viranomaisilta. Lausuntopyyntöjen kohdistaminen viranomais- ja muille tahoille harkitaan hankkeen suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä normaalissa maankäyttö- ja rakennuslain säätämässä järjestyksessä.

Maakuntakaavan kaavamääräyksissä ei myöskään tule toistaa seikkoja, jotka ovat joka tapauksessa voimassa jo jonkun muun lain nojalla. Esimerkiksi luonnonsuojelulaki on voimassa kaavoituksesta tai sen puuttumisesta huolimatta. Kaavamääräysten tulisi käsittää asioita, jotka ovat kyseisten alueiden suunnittelun kannalta oleellisia. Kaavoituksen ja rakentamisen ohjauksen ymmärrettävyys heikkenee, kun samaan kaavamääräykseen, ja jopa samaan lauseeseen, on yhdistetty velvoitteita ja toisaalta toiveita. Nyt suunnittelumääräykseen on sijoitettu luonnonsuojelulaissa säädetty luontodirektiivin lajien hävittämistä ja heikentämiskielto, mutta säädöstekstiä kuitenkin muuttaen, sekä lisäksi esitetty tiettyjen alueiden luontoarvojen yleistä huomioonottamista. Kaavamääräyksiin ei tulisi sisällyttää lainkaan muutoinkin voimassa olevia lakisäätöisiä velvoitteita tai kieltoja. Lain sanamuotoja ei tulisi muuttaa.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tulee tarkistaa päällekkäisen säätelyn poistamiseksi.

## **Liikenne- ja viestintäministeriö**

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole lausuttavaa Kainuun tuulivoimaakuntakaavasta. Ministeriö on pyytänyt asiasta lausunnot Liikennevirastolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta ja Finavia Oyj:ltä, joilla ei myöskään ollut Kainuun maakuntakaavaan huomautettavaa.

Maakuntakaavaselostukseen kirjattujen tuulivoimaloiden rakentamiseen liittyvien yleisten suunnittelumääräysten mukaan tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon mm. lentoliikenteen ja liikenneväylien edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta. Kaavaselostuksessa todetaan myös, että liikenneverkon suojaetäisyydet tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja hankevalmistelussa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että tuulivoimapuistoilla voi olla vaikutuksia lähietäisyydellä oleviin radiojärjestelmiin. Tästä syystä tuulivoimarakentajan on tärkeää ilmoittaa hankkeesta tiedossa oleville radiojärjestelmien käyttäjille tuulivoimalan lähialueella. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä ja operaattoreita on aina informoitava etäisyydestä riippumatta.

## **VALITUKSET**

### **Valittajat**

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

- 1. Valittaja A**
- 2. Kainuun luonnonsuojelupiiri ry**

### **Valitusten sisältö**

#### **1. Valittaja A**

Valittajat vaativat Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan hyväksymistä koskevan päätöksen kumoamista siltä osin, kuin se koskee Hyrynsalmen Lumivaaran tuulivoimaloiden aluetta.

Vaatimuksensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Valittajat toteavat, että heidän tilansa sijaitsee Lumivaaran tuulivoimaloiden alueen rajanaapurina eikä heitä ole kuultu tuulivoimaloiden alueen suunnitteluun liittyen.

Hyrynsalmen Lumivaaran alue on Kainuun liiton selvityksessä arvioitu heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Kainuu on jo nyt omavarainen energiantuotannossa. Kioton lisäpöytäkirjan perusteella Suomen ja Euroopan Yhteisön kanssa sovitut tavoitteet uusiutuvan energian rakentamisessa vuoden 2020 loppuun mennessä ovat saatujen tietojen perusteella jo toteutuneet, mikä merkitsee, ettei tuulivoimarakentamisella ole Suomessa kiirettä. Valittajat kyseenalaistavat onko tarkoituksenmukaista tuhota koko Hyrynsalmi tuulivoimaloilla, joita on suunnitteilla kunnan alueella neljään eri paikkaan. Kainuun kaikkein korkeinta, luonnonarvoiltaan ja lajistoltaan erittäin rikasta aluetta ei ole tarkoituksenmukaista tuhota. Esimerkiksi purolaakasammal ja sinipyrstö esiintyvät Lumivaaran alueella.

Valittajat vaativat Lumivaaran tuulivoimaloiden alueen poistamista maakuntakaavasta ensisijaisesti tuulivoimaloiden suuren meluhaitan vuoksi. Lähelle asutusta tulee 17 suuritehoista voimalaa ja alue on vain 880 ha laajuinen. Lisäksi alueen suunnitteilla olevien erillisten hankkeiden yh-

teisvaikutuksia ei ole arvioitu. Eri puolilta Suomea on tullut esille uutta huolestuttavaa tietoa jo rakennettujen, suurten tuulivoimaloiden aiheuttamista ympäristö- ja terveyshaitoista. Suurten tuulivoimaloiden haittavaikutuksista, erityisesti matalataajuisen melun osalta, on hyvin vähän tutkittua tietoa.

Kainuun maakuntavaltuustolla ei ole ollut tuulivoimamaakuntakaavaa käsitellessään oikeaa, puolueetonta selvitystä paikallisista olosuhteista, vaan selvitykset on laadittu hankevastaavien toimesta tarkoitushakuisesti, ottamatta huomioon paikallisten asukkaiden tietämystä ja kokemusta. Muistutuksista koskien muun muassa alueen ainutlaatuisia luontoarvoja, linnustoa, eläimistöä, virkistyskäytön estymistä, jään lentämisen vaaroja, muinaismuistoja ei ole päätöksenteossa välitetty. Lumivaaran tuulivoimaloiden alueeseen sisältyvällä Prokon Oy:n hankealueella ei ole tehty lainkaan luontoselvitystä. Kainuun maakuntavaltuusto on puutteellisen tiedon perusteella hyväksynyt tuulivoimamaakuntakaavan Lumivaaran alueen.

Lumivaaran tuulivoimaloiden aluetta koskevassa maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa on todettu tuulivoimaloiden aiheuttavan merkittäviä haitallisia maisemallisia vaikutuksia ensisijaisesti luonnonmaisemalle sekä lieviä haitallisia melu- ja virkistysvaikutuksia. Toteamus, että tuulivoimapuisto ei rajoita alueen virkistyskäyttöä on valheellinen. Todistetusti jo toiminnassa oleville tuulivoima-alueille on asennettu varoituskylttejä. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen arviointilausunnossa Prokon Oy:n hankkeesta on kiinnitetty erityistä huomiota meluvaikutuksiin. Kriittisestä arviosta huolimatta Kainuun maakuntavaltuusto on hyväksynyt Lumivaaran tuulivoimamaakuntakaavan.

## **2. Kainuun luonnonsuojelupiiri ry**

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry hakee muutosta Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan hyväksymispäätökseen ja vaatii maakuntakaavan palauttamista uuteen valmisteluun. Lisäksi valittaja pyytää vapautusta mahdollisesta valitusmaksusta yleishyödyllisen työnsä vuoksi.

Vaatimuksensa perusteluina valittaja esittää muun muassa seuraavaa:

Valmisteluvaiheen luontoselvitykset ovat olleet puutteelliset erityisesti uhanalaisen lajiston sekä Natura- alueiden läheisyyden huomioimisen osalta. Valittaja viittaa Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 17.8.2015 antamaan lausuntoon Piiparinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta sekä Luonnonvarakeskuksen samaa hanketta koskevaan, 2.3.2015 päivättyyn lausuntoon ja toteaa, että lausuntoja ei ole riittävästi huomioitu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan hyväksymispäätöksessä.

Valittaja kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin alueisiin, joiden osalta suunniteltujen tuulivoimakohteiden vaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

Murtomäen (tv 5, Kajaani) alue on tärkeä sekä suden että ahman lisääntymisalueena. Se on myös metsähanhen kannalta tärkeä alue. Lisäksi lähellä sijaitsee Talaskankaan Natura-alue, jonka etäisyys tuulivoima-alueeseen on lähimmillään noin puoli kilometriä. Kyseessä on myös merkittävä retkeily- ja virkistysalue, eikä tuulivoimarakentamisen vaikutuksia virkistyskäyttöön ole arvioitu. Alueen erämaisuus, mikä on sen tärkein vetovoimatekijä, tulee kärsimään erittäin suuresti lähellä olevasta tuulivoimapuistosta.

Piiparinmäki-Kokkosuon (tv 4, Kajaani) alue on tärkeä sekä suden että metsäpeuran lisääntymisalueena.

Lamankangas-Valkeiskankaan (tv 13, Sotkamo) alueella sijaitsee aktiivinen sääksireviiri ja -pesimäalue sekä sen läheisyydessä lisäksi sääksen ja maakotkan reviiri. Lisäksi se on osa susi-

laumojen keskeistä esiintymisaluetta. Alue on myös virkistyskäytön kannalta keskeinen, sillä sen läheisyydessä sijaitsee maakunnallisesti tärkeitä retkeilykohteita.

Edellä mainitut eteläisen Kajaanin ja Sotkamon alueet ovat osa lajiston leviämisen kannalta tärkeää ekologista vyöhykettä, jota suunniteltu tuulivoimarakentaminen tulisi pirstomaan ja vaikeuttamaan olennaisesti kaikkien edellä mainittujen erämaisuutta vaativien lajien menestymistä. Tuulivoimarakentaminen lisäisi kyseisellä alueella liikennettä, tiestön rakentamisen tarvetta ja hävittäisi alueen erämaisen luonteen. Tuulivoimalat ovat lisäksi uhka erityisesti alueen petolinustolle.

Teerivaaran (tv 8, Paltamo) alueella tuulivoiman haitallinen vaikutus pesiviin sääksiin ja muihin petolintuihin tulee todennäköisesti olemaan lievää suurempi, mikäli tuulivoimapuisto toteutetaan alkuperäisin suunnitelmin. Myös haittavaikutus alueen läpi muuttaviin lintuihin on arvioitua suurempi ja vaatii lisäselvityksiä. Lisäksi tuulivoimapuiston maisemallinen haittavaikutus tulee todennäköisesti olemaan erityisen suuri, sillä lähellä sijaitseva Manamansalo on juuri valittu kansallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi.

Kivivaara-Peuravaaran (tv 3, Hyrynsalmi; Suomussalmi) alueella haitallinen vaikutus alueella pesiviin sääksiin ja muihin petolintuihin tulee todennäköisesti olemaan lievää suurempi, mikäli tuulivoimapuistot toteutetaan alkuperäisin suunnitelmin. Myös maisemallinen haittavaikutus on suuri.

Valittaja on huolissaan sääksen riittävän suojelutason huomioinnista Teerivaaran (tv 8, Paltamo) ja Kivivaara-Peuravaaran (tv 3, Hyrynsalmi, Suomussalmi) kohteissa, joissa molemmissa on kaksi sääksenpesää joko suunnitellulla alueella tai aivan sen lähituntumassa. Valittaja viittaa Sääksisäätiön suositukseen, jonka mukaan asutun sääksenpesän ja rakennettavan tuulivoimalan väliseksi minimietäisyydeksi suositellaan 2 000 metriä sekä tapaukseen Pohjanmaalla, jossa kaavarajauksia muutettiin merikotkan pesinnän vuoksi.

### **Kainuun liiton vastine ja valittajien vastaselitykset**

Kainuun liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta. Valittajille on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Kainuun liiton vastineen johdosta.

**Valittaja A:n** vastaselityksessä uudistetaan asiassa aikaisemmin esittämänsä. Valittajat toteavat lisäksi, että Lumivaaran tuulivoimaloiden alue on Kainuun liiton selvityksen arvioinnissa muutettu heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvasta alueesta mahdollisesti sopivaksi seudullisesti merkittävään tuulivoimatuotantoon. Valittajat tuovat esille, että viisi tuulivoimalaa tulee alle kahden kilometrin ja kymmenen tuulivoimalaa alle kolmen kilometrin päähän heidän talostaan. Lumivaaran arvojen osalta valittajat toteavat, että alueella on useita teerien ja metsojen soidin-alueita, ettei lepakoita eikä perhoslajeja ole tutkittu ja että alue sijoittuu lähelle Peuravaaran kansallisesti arvokasta FINIBA lintualuetta. Valittajat pyytävät lisäksi maksutonta asian käsittelyä.

**Kainuun luonnonsuojelupiiri ry:n** vastaselityksessä uudistetaan asiassa aikaisemmin esittämänsä. Lisäksi valittaja toteaa, että suurten petolintujen esiintymisen aluekokonaisuuden huomioon ottaminen sekä maankäyttötarkoituksen selvittäminen ja arviointi olisi perusteltua toteuttaa vuonna 2016 käynnistyneen Kainuun maakuntakaavan uudistamisen yhteydessä. Siksi aikaisemmin mainittuja tuulivoimatuotannon kaavavarauksia ei tulisi vahvistaa vielä tässä vaiheessa.

## YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

### Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

**Sisäministeriön** lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käyttöä koskeva suunnitelma. Tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävät potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Kaavassa ei esitetä yksittäisten tuulivoimaloiden sijaintia eikä määritetä alueiden kokonaisvoimalamäärää tai alueille sijoitettavien voimaloiden suurinta sallittua korkeutta, vaan nämä asiat ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tarkemmassa suunnittelussa selvitetään myös onnettomuus- ja vikatilanteisiin varautuminen sekä turvallisuuteen liittyvät mahdolliset liikkumisrajoitukset siten kun muun muassa voimaloiden sijaintipaikat ja voimalatyytit ovat tiedossa. Lisäksi voidaan todeta, että jäänestöjärjestelmä tuulivoimalan lavoissa vähentää huomattavasti irtoilevan jään muodostamaa riskiä.

**Opetus- ja kulttuuriministeriön** lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että tuulivoimamaakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset edellyttävät, että lausunnossa esitetyt joidenkin tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat näkökohdat otetaan huomioon. Koko maakuntakaava-alueita koskevien yleisten suunnittelumääräysten mukaan on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset muun muassa maisemaan ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Maakuntakaavaselostuksessa on kuvattu tuulivoimaloiden alueiden sijainnit suhteessa arvokkaisiin maisema-alueisiin ja rakennettuun kulttuuriympäristöön. Kaavaselostukseen sisältyvässä Paltamon Teerivaaran tuulivoima-alueen vaikutusten arvioinnissa on viitattu Teerivaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn maisemavaikutusten arviointiin, johon sisältyy näkyvyysanalyseja sekä kuvasovitteita ja jossa muun muassa on todettu, että etäisyys Vaalan Manamansalon valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle on yli viisi kilometriä, jolloin voimalat eivät ole enää maisemassa hallitsevia ja vaikutusten voidaan arvioida olevan kohtalaisia. Maakuntakaava-asiakirjoihin ei ole tarpeen liittää hankekohtaisia yksityiskohtaisia selvityksiä, jotka liittyvät maakuntakaavan mahdollistamiin tuulivoima-alueisiin.

**Maa- ja metsätalousministeriön** lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan perusteena olevien vaikutusarviointien tarkkuustason osalta on otettava huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus sekä sen ohjausvaikutus. Tuulivoimamaakuntakaavan vaikutuksia on kaavaselostuksessa ja siihen liittyvässä liitteessä yleispiirteisesti arvioitu muun muassa alueidenkäytön, yhdyskunta- ja energiatalouden, liikenteen sekä sähkönsiirron kannalta. Kaavassa ei osoiteta uusia tieyhteyksiä ja uudet voimalinjat esitetään vain yleispiirteinä yhteystarpeina, minkä vuoksi tarkemmat vaikutusarviointit tarpeellisten yhteyksien osalta tehdään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavaan liittyvä vaikutusten arviointi ei edellytä vaikutusten arviointia jonkin yksittäisen elinkeinon kuten metsätalouden kannalta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 10 §:n mukaan maakuntakaavan selostuksessa esitetään muun muassa selvitys alueen oloista, ympäristöominaisuuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä muut kaavan vaikutusten selvittämisen ja arvioimisen kannalta keskeiset tiedot kaavoitettavasta alueesta. Kaavaselostus ei ole vahvistuva asiakirja ja maakuntakaavan tehtävä ja tarkkuustaso huomioon ottaen siinä esitetään asiat tiivistetysti.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa vesivarojen kestäväan käyttöön, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Maakuntakaava toimii yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjeena ja kaavassa voidaan antaa määräyksiä,

jotka ovat merkityksellisiä kaava-alueita suunniteltaessa. Näin ollen on perusteltua, että tuulivoimamaakuntakaavassa annetaan tuulivoimaloiden rakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset tuulivoimaloiden sijoittamisesta muun muassa tärkeiden pohjavesialueiden, harjujensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen suhteen. Näitä ohjeena toimivia yleisiä suunnittelumääräyksiä ei voida katsoa erityislainsäädännön vastaisiksi eikä niiden voida katsoa muuttavan erityislainsäädännön mukaisia, viranomaisia sitovasti koskevia ratkaisuperusteita.

**Liikenne- ja viestintäministeriön** lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että ministeriön esille tuomat näkökohdat tuulivoimaloiden vaikutuksista radiojärjestelmiin ja niistä tiedottamiseen liittyvät tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

## Lausumat valituksista

*Tuulivoimaloita koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset*

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa koskevien yleistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia. Näitä tavoitteita koskevien erityistavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetyksi useamman voimalan yksiköihin. Yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon muun muassa ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa ympäristön ja talouden kannalta kestäviin teknisen huollon järjestelyihin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Maakuntakaavassa ratkaistavat asiat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Kaavan tulee maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

*Tuulivoimamaakuntakaavan merkinnät ja määräykset*

Tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet sekä niiden kytkeytyminen sähköverkkoon. Tuulivoimaloiden alueet osoitetaan tv-merkinnällä potentiaalisina tuulivoimatuotantoon soveltuvina alueina. Merkinnällä ei osoiteta yksittäisten tuulivoimaloiden sijaintia, eikä määritetä alueiden kokonaisvoimalamäärää,



alueille sijoitettavien voimaloiden suurinta sallittua korkeutta tai voimalatehoa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maisemallisesti herkällä Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään viittä teollisen kokoluokan voimalaa, mikäli niiden muodostama tuulivoimaloiden alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle kolmen kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä.

Tuulivoimaloiden aluetta koskevaan tv-merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet. Merkintään liittyvät lisäksi tuulivoima-aluekohtaiset suunnittelumääräykset.

Lisäksi tuulivoimamaakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-alueella koskevat yleiset suunnittelumääräykset tuulivoimaloiden rakentamisen osalta. Yleisten suunnittelumääräysten mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tuulivoimalat tulee sijoittaa luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu asutukselle merkittäviä melu- tai välkevaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän, lentoliikenteen, liikenneväylien sekä arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta.

Kaavassa osoitetaan myös tuulivoimatuotantoon liittyvät uudet 110 kV:n pääsähköjohtojen yhteystarpeet tuulivoimaloiden alueilta kantaverkon liityntäpisteille. Pääsähköjohtojen yhteystarve -merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa uudet pääsähköjohdot on pyrittävä sijoittamaan samaan tai olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen.

#### *Tuulivoimamaakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arviointi*

Sisä-Suomen tuulivoimaselvityksessä (Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys, Kainuun osaselvitys, Sisä-Suomen liitot 2011) on arvioitu Kainuusta yli 80 erillistä aluetta, joista 21 on tunnistettu potentiaalisiksi tai tietyin varauksin potentiaalisiksi maakuntakaavoituksessa huomioitaviksi tuulivoiman tuotantoon soveltuviksi alueiksi. Tuulivoimaselvityksen täydennyksessä (Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys, Kainuun liitto B:5, 2013) on laajennettu potentiaalisten alueiden tarkastelua.

Kainuun liiton ja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ELMA -yhteistyöhankkeessa on toteutettu laajojen metsäalueiden rakenteellinen kytkeytyneisyys -tarkastelu (Laajojen metsäalueiden rakenteellinen kytkeytyneisyys, Ekologiset yhteydet, Luonto-Matkailu ja Hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa, ELMA -hanke, SYKE 24.6.2015). Kaavaselostuksessa on esitetty tuulivoimaloiden alueiden sijainti suhteessa laajojen metsäalueiden rakenteellinen kytkeytyneisyys -tarkasteluun ja alustavasti arvioituihin ekologisiiin käytäviin.

Luonnonvarakeskuksen Kainuun liiton pyynnöstä antamiin useisiin lausuntoihin maasuorpetojen, metsäpeurojen ja hirvien tilasta sisältyy lähtökohta-aineistoa muun muassa Kainuun suurpeto- ja metsäpeurakantojen määrästä ja levinneisyydestä.

Kainuun Lintutieteellinen yhdistys ry on kartoittanut Kainuun lintupaikat (Kainuun parhaat lintupaikat, Kainuun Lintutieteellinen yhdistys ry, 2015). Suurten petolintujen pesimä- ja reviiritiedot perustuvat Luonnontieteellisen keskusmuseon ja Metsähallituksen tietoihin (Isot petolinnut Kainuun alueella, Sääksirekisteri ja rengastusrekisteri, Luonnontieteellinen keskusmuseo 1.6.2015) ja (Maa- ja merikotkat Kainuussa paikkatietoaineisto, Metsähallitus 13.4.2015). Lintujen päämuuttoreitit sijoittuvat Kainuun ulkopuolelle (Lintujen päämuuttoreitit Suomessa, BirdLife Suomi 2014).

Tuulivoimamaakuntakaavan vaikutuksista on tehty aluekohtainen arviointi sekä kaavan kokonaisvaikutusten arviointi. Tuulivoima-alueiden maisemavaikutuksista on laadittu havainnekuvia kuvasovitteinä teoreettisesti sijoitettujen tuulivoimaloiden perusteella. Vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluarvoihin on tehty erillinen aluekohtainen arviointi ja sähköjohtojen yhteystarvemerkitöjen arviointi (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Vaikutukset NATURA 2000 -verkoston alueisiin, Kainuun liitto B 10, 2015).

Maakuntakaavan laatimisessa on hyödynnetty myös tuulivoimaloiden alueille sijoittuvien hankkeiden YVA-selostuksia ja osayleiskaavojen taustaselvityksiä.

Tuulivoimaloiden alueiden suunnittelun lähtökohtina ovat olleet muun muassa luonnonarvot, maisema- ja kulttuuriympäristötekijät sekä etäisyys asutuksesta. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajauksessa on käytetty 1000 metrin etäisyyttä pysyvään asutukseen ja lomiasutukseen.

## 1) Valittaja A

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

### Perustelut

#### *Osallisten kuuleminen*

Kaavojen valmisteluun liittyvä maanomistajien ja muiden osallisten kuuleminen tapahtuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevan viranomaisen on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että osallisilla eli alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiin, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Kainuun liitto on kuuluttanut tuulivoimamaakuntakaavan vireille tulosta 15.4.2013. Maanomistajilla ja muilla osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa maakuntakaavaan kolmessa eri vaiheessa, eli osallistumis- ja arviointisuunnitelman (25.4.-27.5.2013), kaavan valmisteluvaiheen (11.8.-12.9.2014) sekä kaavan ehdotusvaiheen (2.9.- 2.10.2015) yhteydessä, jolloin kaavan asiakirjat ovat olleet maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtävillä. Kainuun liitto on kaavan

laatimisen eri vaiheissa antanut vastineet saatuihin mielipiteisiin ja muistutuksiin. Lisäksi kaava-aineisto on ollut nähtävillä koko prosessin ajan Kainuun liiton verkkosivuilla.

Ympäristöministeriö toteaa, että Kainuun liiton järjestämät mahdollisuudet osallistumiseen ja vuorovaikutukseen vaihemaakuntakaavaa laadittaessa ovat tapahtuneet maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maakuntakaavan laadintaan liittyvät vuorovaikutusta koskevat säännökset eivät edellytä asukkaiden ja maanomistajien tai muiden osallisten kuulemista henkilökohtaisesti.

#### *Maakuntakaavan tuulivoimarakentamisen tavoitteet*

Maakuntakaavan tavoitteiden ja tuulivoimatuotannon määrällisten tavoitteiden asettaminen kuuluvat maakunnan liiton itsenäisen toimivallan piiriin. Maakunnan liitto voi harkintansa mukaan päättää kaavan sisällöstä ottaen huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset. Ympäristöministeriö katsoo, että Kainuun liiton tuulivoimamaakuntakaavan laatimisen perustaksi asetetut tavoitteet edistävät uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia energiahuoltoa koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

#### *Hyrynsalmen Lumivaaran tuulivoimaloiden aluetta koskevat selvitykset ja vaikutusten arvioinnit*

Tuulivoimamaakuntakaavan laatiminen perustuu muun muassa tuulivoimaselvitykseen, joka on tehty osana Sisä-Suomen laajempaa selvitystä sekä Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennykseen. Täydennyksessä Lumivaaran tuulivoimaloiden alue on arvioitu mahdollisesti soveltuvaksi seudullisesti merkittäväksi tuulivoimatuotantoalueeksi.

Näiden tuulivoimaselvitysten ohella kaavaratkaisu perustuu maisema-, kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoja, linnustoa sekä eläimistöä koskeviin kartoituksiin, tietokantoihin ja asiantuntijalausuntoihin. Tuulivoimamaakuntakaavan vaikutuksista on tehty aluekohtaiset arvioinnit, kaavan kokonaisvaikutusten arviointi ja arviointi vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluarvoihin.

Maakuntakaavan selvitysaineistona käytettyjä yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä tehtyjä selvityksiä voidaan myös soveltuvin osin hyödyntää maakuntakaavan laadinnassa, ottaen huomioon maakuntakaavan tarkkuustaso.

Kaavassa tuulivoimaloiden alueet (tv) osoitetaan potentiaalisina tuulivoimatuotantoon soveltuvina alueina. Merkinnällä ei osoiteta mahdollisten tuulivoimaloiden sijaintipaikkoja eikä määritetä alueiden kokonaisvoimalamäärää, alueille sijoitettavien voimaloiden suurinta sallittua korkeutta, voimalatehoa tai muita ominaisuuksia. Myös tuulivoimaloiden alueiden rajaukset ovat yleispiirteisiä.

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäyttöä koskeva suunnitelma, joka tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella. Tuulivoimamaakuntakaavan koko maakuntakaava-alueita koskevien yleisten suunnittelumääräysten nojalla tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimamahankkeen sekä eri tuulivoimamahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yleisten suunnittelumääräysten nojalla tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa myös ottaa huomioon arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle sekä varmistaa, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu asutukselle merkittäviä melu- tai välkeivaikutuksia. Lisäksi muun muassa Lumivaaran tuulivoimaloiden aluetta koskevan suunnittelumääräyksen nojalla

maakuntakaavan toteuttamisessa ja alueen suunnittelussa on otettava huomioon luontoarvot ja luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 § 1 mom. mukaisesti luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa ratkaistaan tuulivoimaloiden lukumäärä, sijoittuminen ja korkeus, on mahdollista selvittää tarkemmin tuulivoimaloiden vaikutukset, jolloin tuulivoimamaakuntakaavan suunnittelumääräykset huomioon ottaen voidaan myös määritellä toimenpiteet näiden vaikutusten lieventämiseksi, myös esimerkiksi purolaakasammaleen, sinipyrstön, teerien, metsojen ja lepakoiden osalta. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan myös määritellä mahdollisesti tarvittavat turvallisuuden edellyttämät liikkumisrajoitukset voimaloiden läheisyydessä. Muutoin alueen jokamiehenoikeuteen perustuva virkistyskäyttö voi jatkua alueella.

Tuulivoimamaakuntakaavan vahvistamisen yhteydessä ei käsitellä Lumivaaran tuulivoimaloiden alueeseen sisältyvän Prokon Oy:n hankealueen selvitysten ja arviointien riittävyttä.

Lisäksi ympäristöministeriö toteaa, että Kainuun liitto antaessaan kaavan laatimisen eri vaiheissa vastineet saatuihin mielipiteisiin ja muistutuksiin on päätöksenteossaan ollut tietoinen valittajien näkemyksistä.

Ympäristöministeriö katsoo, että tuulivoimamaakuntakaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettyä on otettu huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

## **1. Kainuun luonnonsuojelupiiri ry**

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

### **Perustelut**

#### *Tuulivoimamaakuntakaavan luontoselvitykset*

Valittaja esittää, että valmisteluvaiheen luontoselvitykset ovat olleet puutteelliset erityisesti uhanalaisen lajiston sekä Natura-alueiden läheisyyden huomioimisen osalta.

Tuulivoimamaakuntakaava perustuu muun muassa luonnonarvoja koskeviin kartoituksiin, tietokantoihin ja asiantuntijalausuntoihin. Uhanalaisten lajien osalta kaavaratkaisussa on hyödynnetty yleiskaavoitukseen ja YVA-menettelyyn liittyviä selvityksiä, joita on täydennetty Kainuun liiton pyytämällä erillisillä asiantuntijalausunnoilla ja aineistoilla.

Luonnonvarakeskus on tehnyt selvityksen, johon on koottu ajantasaiset tiedot koskien sutta, metsäpeuraa, ahmaa, karhua, ilvestä ja hirveä Kainuun alueella (Selvitys Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan aineistosta, Luonnonvarakeskus 18.3.2015, RKTL 371/401/2014). Susien osalta Luonnonvarakeskuksen selvityksen tiedot perustuvat Luonnonvarakeskuksen 19.1.2015 antamaan lausuntoon talven 2014-2015 susitilanteesta sekä Luonnonvarakeskuksen väliarvioon susikannan tilasta marraskuussa 2015 (3.11.2015, Luke 2061/00 04 05/2015). Luonnonvarakeskuksen selvitys metsäpeurojen tilanteesta perustuu Kainuun ja Suomenselän metsäpeuraselvitykseen (Kainuun ja Suomenselän metsäpeurat 2013. Antti Paasivaara, Jyrki Pusenius).

Luonnonvarakeskuksen selvityksen perusteella Kajaanin ja Sotkamoon tuulivoimaloiden alueet Kainuun eteläosassa sijaitsevat susilaumojen keskeisellä esiintymisalueella. Piiparinmäen ja Murtomäen tuulivoimaloiden alueet Kainuussa sijaitsevat Luonnonvarakeskuksen vuoden 2014

arvion mukaan susien reviireillä, mutta eivät susien pesäpaikkojen alueilla. Metsäpeurahavainnot ovat Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan pääasiassa tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolella, mutta metsäpeuran levinneisyysalueen laajentuminen Oulujärven eteläpuolelle on mahdollista. Ahmahavaintoja vuodelta 2014 on Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan suhteellisen tasaisesti eri puolilla Kainuuta.

Luonnontieteellinen keskusmuseo ja Metsähallitus ovat Kainuun liiton pyynnöstä antaneet suurten petolintujen pesimä- ja reviiritietoja (Isot petolinnut Kainuun alueella, Säöksirekisteri ja rengastusrekisteri, Luonnontieteellinen keskusmuseo 1.6.2015) ja (Maa- ja merikotkat Kainuussa paikkatietoaineisto, Metsähallitus 13.4.2015). Lintujen päämuuttoreitit sijoittuvat Kainuun ulkopuolelle (Lintujen päämuuttoreitit Suomessa, BirdLife Suomi 2014).

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden vaikutuksista niihin Natura 2000 -verkoston alueisiin, jotka sijaitsevat tuulivoimaloiden alueiden ympäristössä on tehty erillinen aluekohtainen arviointi (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Vaikutukset NATURA 2000 -verkoston alueisiin, Kainuun liitto B 10, 2015). Kaikki kaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet ja pääsähköjohdon yhteystarvemerkinnot sijaitsevat Natura 2000 -verkoston alueiden ulkopuolella.

#### *Tuulivoimaloiden alueiden vaikutusten arviointi*

Valittaja kiinnittää huomiota erityisesti Kajaanin Murtomäen (tv 5), Kajaanin Piiparinmäki-Kokkosuon (tv 4), Sotkamon Lamankangas-Valkeiskankaan (tv 13), Paltimon Teerivaaran (tv 8) sekä Hyrynsalmen ja Suomussalmen Kivivaara-Peuravaaran (tv 3) tuulivoimaloiden alueisiin, joiden osalta suunniteltujen tuulivoimakohteiden vaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä tavalla.

Tuulivoimamaakuntakaavan vaikutuksista on tehty aluekohtaiset arvioinnit, kaavan kokonaisvaikutusten arviointi ja arviointi vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden (Natura-alueiden) suojeluarvoihin. Aluekohtaisissa arvioinneissa on käsitelty tuulivoimaloiden alueiden vaikutuksia muun muassa luonnonarvoihin, linnustoon, eläimistöön, Natura-alueiden suojeluarvoihin, virkistykseen, maisemaan ja kulttuuriympäristöön.

#### *Vaikutukset eläimistöön*

Maakuntakaavan aluekohtaisissa eläimistöä koskevassa arvioinnissa todetaan, että Kajaanin ja Sotkamon eteläosassa sijaitsee susilaumojen keskeinen esiintymisalue, minkä vuoksi varovaisuusperiaatetta noudattaen kaavaratkaisussa on huomioitu ja turvattu ekologisten käytävien riittävyys. Lisäksi todetaan, että Murtomäen (tv 5) ja Piiparinmäki-Kokkosuon (tv 4) tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat susien reviireille, mutta ei niiden pesäpaikkojen alueelle. Piiparinmäki-Kokkosuon tuulivoimaloiden alue sijoittuu myös metsäpeuran esiintymisalueelle, jolloin alueella voi olla vaikutuksia alueen itäpuolella olevaan metsäpeuran ekologiseen käytävään. Arvioinnin mukaan kaavaratkaisussa on varovaisuusperiaatetta noudattaen huomioitu ja turvattu ekologisten käytävien riittävyys. Muiden maasuorpetojen osalta Murtomäen ja Piiparinmäki-Kokkosuon tuulivoimaloiden alueiden vaikutukset arvioidaan merkitykseltään vähäisiksi.

Vaikutusten arvioinnissa tuodaan esille, että tuulivoiman vaikutuksia suteen ja metsäpeuraan suurielinpiirisiin lajeina ei tarkkaan tunneta. Tuulivoimarakentaminen voi vaikuttaa haitallisesti suteen ja metsäpeuraan pitkällä aikavälillä. Alueella elävän susilauman reviirialue voi supistua, mutta vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi. Suden käyttäytymisessä on piirteitä sopeutuvasta toiminnasta ja joustava käyttäytyminen voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa suden elinympäristön valintaan siten, että tuulivoimatuotanto ei sanottavasti haittaa susien elämää näillä alueilla. Metsäpeuran suhteen todetaan, että vaikutuksen merkittävyys riippuu tuulivoimaloiden välttämiskäyttäytymisen voimakkuudesta, josta ei toistaiseksi ole olemassa tutkimustietoa.

Kaava-asiakirjoihin sisältyy Luonnonvarakeskuksen 16.4.2015 antama arvio Piparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoimahankkeen vaikutuksista alueen susien elinympäristölle. Arviossa todetaan muun muassa, että on todennäköistä, että lauman reviirin sijainti tai sen käytön painottuminen muuttuvat tuulivoiman rakennusvaiheen aikana. Rakennusvaiheen jälkeen häiriö vähenee ja on mahdollista, että reviirin käyttö saattaa palautua lähelle entistä tasoa edellyttäen, että alueen ravinnon- ja suojapaikkojen määrä/laatu eivät ole heikentyneet ja ihmisvaikutus, esimerkiksi voimistunut metsäautoteiden käyttö ei sanottavasti lisääny alueella. Lisäksi todetaan, että tutkimustulosten puuttuessa ei kuitenkaan voida varmuudella sanoa, että tuulivoimahankkeesta olisi haittaa suden esiintymiselle tai lisääntymiselle alueella. Suden käyttäytymisessä on piirteitä hyvin sopeutuvasta ja joustavasta toiminnasta. Joustava käyttäytyminen pitkällä aikajänteellä voi vaikuttaa suden elinympäristön valintaan siten, että alueen tuulivoimapuisto ei sanottavasti vaikuta tai haittaa susilauman elämää alueella.

Maa- ja metsätalousministeriön ahmakannan hoitosuunnitelmassa on muun muassa todettu, että ahmalle kelpaa liikkumiseen ja pesimiseen hyvin erilaiset alueet. Elinympäristöjen häviäminen tai muuttuminen sekä levinneisyysalueen mahdollinen supistuminen eivät ole ahmalle uhka, joten ahman suojelutason suotuisuuden määrittelyssä tulee keskittyä populaatiotason tarkasteluun, jossa huomioidaan kannankehityksen suunta, entisille elinalueille leviämisen mahdollistaminen ja uusien elinympäristöjen pysyminen suotuisana (Suomen ahmakannan hoitosuunnitelma, Taustaa Suomen ahmakannan suojeluun, hallintaan ja hoitoon, MMM 2013).

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnossa hyväksytystä tuulivoimamaakuntakaavasta todetaan muun muassa, että suurireviiristen lajien elinympäristökysymykset voidaan huomioida maantieteellisten laajuuteensa vuoksi parhaiten seudullisen suunnittelun tasolla. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa tuulivoimamaakuntakaavan ehdotuksesta todetaan muun muassa, että laajat asumattomat ja erämaiset alueet, joille tuulivoimahankkeita sijoittuu, muodostavat metsäpeuroille ja susille elintärkeitä kulkuyhteyksiä.

Ympäristöministeriö toteaa, että tuulivoimamaakuntakaavaan sisältyy tuulivoima-alueiden kokonaisvaikutusten arviointi. Kainuun liiton ja Suomen ympäristökeskuksen ELMA - yhteistyöhankkeessa 2015 on toteutettu laajojen metsäalueiden rakenteellinen kytkeytyneisyystarkastelu Kainuussa ja 10 km Kainuuta ympäröivälle alueelle. Kokonaisarvioinnissa todetaan, että Kainuun tuulivoimaloiden alueet sijaitsevat tarkastelussa esille tuotujen alustavien ekologisten käytävien ulkopuolella, jolloin mahdolliset haittavaikutukset ekologiin käytäviin arvioidaan jäävän vähäisiksi.

#### *Vaikutukset linnustoon*

Lamankangas-Valkeiskankaan (tv 13) tuulivoimaloiden alueella sijaitsee sääksen aktiivipesiä ja reviirialueita, Kivivaara-Peuravaaran (tv 3) tuulivoimaloiden alueella sääksen pesiä ja reviirejä sekä Teerivaaran (tv 8) tuulivoimaloiden alueen välittömässä läheisyydessä aktiivisia sääksireviirejä. Aluekohtaisessa vaikutusten arvioinnissa todetaan, että Lamankangas-Valkeiskankaan tuulivoimaloiden alueen vaikutus on merkittävästi haitallinen, mutta että alueelle on annettu linnustoa koskeva erillinen kaavamääräys. Kivivaara-Peuravaaran ja Teerivaaran tuulivoimaloiden alueiden vaikutukset todetaan lievästi haitallisiksi. Kivivaara-Peuravaaran osalta todetaan lisäksi, että alueelle on annettu erillinen rauhoitettua linnustoa koskeva maakuntakaavan suunnittelumääräys. Teerivaaran tuulivoimaloiden alueen vaikutus muuttolinnustoon arvioidaan vähäiseksi ja vaikutus pesimälinnustoon lievästi haitalliseksi.

### *Vaikutukset Talaskankaan Natura-alueeseen*

Talaskankaan Natura-alue (FI 1200 901, SCI) sijaitsee lähimmillään noin 0,5 kilometrin etäisyydellä idässä Murtomäen (tv 5) tuulivoimaloiden alueesta. Tuulivoimamaakuntakaavan Natura-arvioinnissa (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Vaikutukset NATURA 2000 -verkoston alueisiin, Kainuun liitto B 10, 2015) todetaan, että Natura-alueelle hankkeesta aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti linnustoon. Suojeluperusteena oleville lintulajeille hanke aiheuttaa korkeintaan kohtalaisia heikentäviä vaikutuksia (mehiläishaukka). Murtomäen tuulivoimaosayleiskaavan ja YVA-menettelyn yhteydessä laaditun Natura-arvioinnin mukaan tuulivoimaloiden alueeseen ei liity sellaisia vaikutuksia, jotka heikentäisivät merkittävästi Natura-alueen suojeluperusteina olevia luontotyyppisiä tai lajeja. Lisäksi todetaan, että Natura-alueeseen tai Natura-suojelualueverkoston toimintaan ei kohdistu hankkeen yhteydessä sellaisia yhteisvaikutuksia, jotka heikentäisivät merkittävästi alueiden ekologista toimintaa ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

### *Vaikutukset maisemaan*

Teerivaaran (tv 8) tuulivoimaloiden alueen maisemaa koskevassa vaikutusten arvioinnissa todetaan, että tuulivoimaloiden alueen vaikutus on merkittävästi haitallinen. Todetaan muun muassa, että tuulipuiston lähialueella vaikutukset saattavat olla merkittäviä, mutta kaukoalueella luonteeltaan vähäisiä. Maakuntakaavaselostukseen sisältyvässä Teerivaaran tuulivoimaloiden alueen vaikutusten arvioinnissa on myös viitattu Teerivaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn. YVA-selostuksessa on maisemavaikutusten arvioinnissa muun muassa todettu, että etäisyyttä Vaalan Manamansalon valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle on yli viisi kilometriä, jolloin voimalat eivät ole enää maisemassa hallitsevia ja vaikutusten voidaan arvioida olevan kohtalaisia. Yhteysviranomaisena toimivan Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnossa on muun muassa todettu, että arviointi täyttää sille asetetut vaatimukset ja haitalliset maisemavaikutukset voidaan välttää voimaloiden sijainnin ohjauksella.

Maakuntakaavaselostukseen sisältyvässä Kivivaara-Peuravaaran (tv 3) tuulivoimaloiden aluetta koskevassa maisemavaikutusten arvioinnissa todetaan muun muassa, että alueen yksityiskohtaisia maisemavaikutuksia on arvioitu hanketta koskevan yleiskaavoituksen yhteydessä. Yleiskaavoituksen arvioinnissa todetaan muun muassa, että maakunnallisesti arvokkaille kulttuurihistoriallisille kohteille ei kohdistu merkittäviä maisemavaikutuksia.

### *Johtopäätös*

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäyttöä koskeva suunnitelma, joka tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella. Tuulivoimamaakuntakaavan koko maakuntakaava-alueita koskevien yleisten suunnittelumääräysten nojalla tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yleisten suunnittelumääräysten nojalla tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa myös ottaa huomioon arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle.

Lisäksi muun muassa Kivivaara-Peuravaaran (tv 3), Piiparinmäki-Kokkosuon (tv 4), Murtomäen (tv 5) ja Teerivaaran (tv 8) tuulivoimaloiden alueita koskevan suunnittelumääräyksen nojalla maakuntakaavan toteuttamisessa ja alueen suunnittelussa on otettava huomioon luontoarvot ja luonnonsuojelulain 49 § 1 mom. mukaisesti luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kivivaara-Peuravaaran (tv 3) ja Lamankangas-Valkeiskankaan (tv 13) tuulivoimaloiden alueita koskevan suunnittelumäärä-

Yksen nojalla tuulivoimaloiden sijoittelun ja tuulivoimaloiden määrän suunnittelulla on turvattava alueella todetun rauhoitetun petolintulajin suotuisa suojelutaso. Muun muassa Piiparinmäki-Kokkosuon (tv 4), Murtomäen (tv 5) ja Lamankangas-Valkeiskankaan (tv 13) tuulivoimaloiden alueita koskevan suunnittelumääräyksen nojalla suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa ratkaistaan tuulivoimaloiden lukumäärä, sijoittuminen ja korkeus, on mahdollista selvittää tarkemmin tuulivoimaloiden vaikutukset, jolloin tuulivoimamaakuntakaavan suunnittelumääräykset huomioon ottaen voidaan myös määritellä toimenpiteet näiden vaikutusten lieventämiseksi.

Ympäristöministeriö katsoo, että selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella tuulivoimamaakuntakaavassa esitetyt tuulivoimaloiden alueet on mahdollista toteuttaa suunnittelumääräyksissä esitettävät reunaehdot huomioiden.

Ympäristöministeriö katsoo, että tuulivoimamaakuntakaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetäessä on otettu huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

### **Maakuntakaavan vahvistaminen**

Ympäristöministeriö katsoo, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vahvistaa maakuntakaavan.

### **Maakuntakaavan voimaantulo**

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

### **Jatkotoimenpiteet**

Kainuun liiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuulutettava maakuntakaavan voimaantulosta.

Kainuun liiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

### **Oikeusvaikutukset**

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.



Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa maakuntakaavamerkinnot ja määräykset sisältävässä maakuntakaavan osassa mainituilla alueilla. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista.

### Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 §, 6 §, 9 §, 24 §, 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 §, 31 §, 32 §, 33 §, 62 § ja 201 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 10 §, 93 § ja 95 §

Kuntalaki (365/1995) 90 § ja 92 §

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 49 § ja 65 §

Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (83/2013) 3 §

### Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Maatalous- ja ympäristöministeri

Kimmo Tiilikainen

Erityisasiantuntija

Agneta Nylund

### LIITE

Valitusosoitus  
Oikaisuvaatimusohje

**MAKSU JA JAKELU****Päätös, maksutta**

Kainuun liitto, Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

**Päätösjäljennös saantitodistuksella, maksu 220 euroa (laskutetaan erikseen)**

Valittaja A

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry, Vienankatu 7, 87100 Kajaani

Valittaja A pyytää maksutonta asian käsittelyä. Kainuun luonnonsuojelupiiri pyytää vapautusta mahdollisesta valitusmaksusta yleishyödyllisen työnsä vuoksi.

Ympäristöministeriön maksullisista suoritteista säädetään valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (83/2013). Asetuksen 3 §:n 3 kohdan mukainen maksu maakuntakaavasta tehdystä valituksesta on 220 euroa. Asetuksen 3 §:n mukaan maksua ei peritä varattomaksi asianmukaisesti todistetulta henkilöltä hänen etuaan tai oikeuttaan koskevassa asiassa tai jos valitus peruutetaan tai kokonaan tai pääosin hyväksytään.

**Tiedoksi**

Sisäministeriö

Puolustusministeriö

Valtiovarainministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto

## VALITUSOSOITUS

### Valitusviranomainen

Ympäristöministeriön päätökseen tyytymätön saa hallintolainkäyttölain (891/2015) 7 §:n mukaisesti hakea siihen muutosta toimivaltaiselta hallinto-oikeudelta korkeimmalta oikeudelta kirjallisella valituksella. Siltä osin, kun ympäristöministeriö on jättänyt maakuntakaavan vahvistamatta, muulla kuin maakunnan liitolla tai kunnalla ei ole oikeutta hakea muutosta (maankäyttö- ja rakennuslain 191 § 4 momentti). Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa kyseisen hallinto-oikeuden kirjaamoon.

### Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

### Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

### Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- ympäristöministeriön päätös, johon haetaan muutosta alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja, mikäli valituksen on laatinut valittajan valtuuttama asiamies
- muut asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

### Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä henkilökohtaisesti valittaja tai hänen valtuuttamansa asiamies tai toimittaa lähetin välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse tai sähköpostilla hallinto-oikeuden sähköpostiosoitteeseen. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postin ja sähköpostin käyttäminen on lähettäjän vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään hallinto-oikeudessa tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukainen 250 euron oikeudenkäyntimaksu. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Käyntiosoite: Isokatu 4, 3 krs, 90100 Oulu

Puhelinvaihe: 029 56 42800

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

**OIKAISUVAATIMUSOHJE**

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua ympäristöministeriöltä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristöministeriölle kuuden (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Maksun määrääminen tapahtuu päätöksen antopäivänä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimus maksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriö

Postiosoite:	PL 35, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite:	Aleksanterinkatu 7, Helsinki
Puhelin:	02952 50300
Faksi:	09 1603 9320
Sähköposti:	kirjaamo@ym.fi

Asiakirjat voidaan myös jättää ympäristöministeriölle osoitettuina valtioneuvoston jakelukeskukseen (Ritarikatu 2 B, 00170 Helsinki)